

POSTANOWIENIE

7 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 7 lutego 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa K. S.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 13 maja 2022 r., I ACa 444/21,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. zasądza od Banku S.A. w W. na rzecz K. S. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił apelację pozwanego Banku od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z 9 lutego 2021 r. zasądzającego od pozwanego na rzecz powoda kwotę 65 053,80 zł wraz ze szczegółowo określonymi w orzeczeniu odsetkami.

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia wywiódł pozwany bank, zaskarżając je w całości, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany oparł na dyspozycji art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. i sformułował cztery zagadnienia prawne:

1. „Czy świetle systemu ochrony konsumenta, wynikającego z przepisów Dyrektywy, w tym w szczególności z art. 6 ust. 1 Dyrektywy, a także przepisów prawa krajowego, tj. z art. 385¹ § 1 ust. 2 k.c. sąd orzekający badając umowę zawartą pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem pod kątem abuzywności jej postanowień, a następnie pod kątem możliwości jej dalszego obowiązywania pomiędzy stronami po wyeliminowaniu z jej treści postanowień abuzywnych, uprawniony jest do stwierdzenia alternatywnej podstawy prawnej nieważności umowy (bezwzględnej nieważności umowy) wynikającej z wadliwości tych samych postanowień umownych, w przypadku udzielenia pozytywnej odpowiedzi na powyższe, to czy w sytuacji, w której sąd orzekający ustali, że umowa zawarta pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem obarczona jest wadami, które prowadzą do jej bezwzględnej nieważności, to czy sąd orzekający uprawniony jest w takiej sytuacji do dokonania wykładni „życzliwej umowie” (*„benigna interpretatio”*), tj. do zastosowania wykładni umowy w oparciu m.in. o art. 56 k.c., art. 58 § 3 k.c., art. 354 k.c.?”;

2. „Czy w świetle art. 5 k.c. za działanie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, stanowiące nadużycie prawa podmiotowego uznane może być postępowanie konsumenta polegające na żądaniu od banku zwrotu wpłaconych przez niego kwot, na poczet umowy kredytu denominowanego/indeksowanego do waluty obcej, która w swojej treści zawierała klauzule uznane za abuzywne i z tej przyczyny uznana została za nieważną, w sytuacji, w której (i) konsument dokonał spłaty wszystkich należności wynikających z umowy kredytu, a umowa ta uległa w związku z tym rozwiązaniu, (ii) cel umowy został spełniony, (iii) sytuacja ekonomiczna konsumenta w związku z zawarciem oraz spłatą kredytu denominowanego/indeksowanego do waluty obcej była lepsza niż ta, w której znalazłby się zaciągając kredyt złotowy, a także lepsza niż ta, w której konsument znalazłby się nie zawierając w ogóle umowy kredytu. (iv) stopień ryzyka związany z konstrukcją kredytu denominowanego/indeksowanego do waluty obcej wypełnił się w stopniu nienaruszającym interesu konsumenta (v) konsument dochodził zapłaty kwot w terminie niemalże 4 lat od dokonania całkowitej spłaty kredytu?”;

3. „Czy w sprawie o zapłatę z tytułu nienależnego świadczenia, z uwagi na uznanie umowy zawartej pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą za nieważną w związku z zawartymi w treści tej umowy postanowieniami abuzywnymi, sąd orzekający oceniając zasadność tego żądania powinien wziąć pod uwagę z urzędu czy dochodzenie tego roszczenia przez konsumenta (i) stanowi nadużycie prawa podmiotowego w związku z jego sprzecznością z zasadami współżycia społecznego, a także czy takie żądanie (ii) realizuje cel Dyrektywy jakim jest przywrócenie równowagi stronom umowy kredytu - czy też z uwagi na szczególną ochronę konsumenta wynikającą z przepisów z zakresu ochrony konsumenta, treści Dyrektywy oraz orzecznictwa TSUE, sąd orzekający nie jest uprawniony do oceny zachowania konsumenta pod względem nadużycia prawa podmiotowego z urzędu, a ochrona konsumenta ma charakter nadrzędny i nieograniczony?”.

4. „Czy w przypadku powołania się przez konsumenta na niedozwolony charakter postanowień zawartych w wykonanej już umowie, łączącej strony przez wiele lat, których zgodności z prawem nie kwestionowano w toku jej realizowania, możliwe jest przyjęcie sankcji trwałej bezskuteczności umowy (nieważności), skoro upadek umowy może nastąpić jedynie w sytuacji, gdy nie da się jej dalej wykonywać po wyeliminowaniu postanowień abuzywnych, a więc przy założeniu, że stosunek obligacyjny nadal łączy strony?”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie

służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący skutecznie wykazał, że w sprawie zachodzą powołane przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być

przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Przedstawione przez skarżącego zagadnienia prawne nie czynią zadość tym wymaganiom. Wskazane przez skarżącego kwestie, w tym dotyczące stosowania art. 5 k.c., były w ostatnim czasie przedmiotem wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego, który w sposób wyczerpujący omówił wszystkie kwestie poruszone w niniejszej skardze (zob. np. uchwałę 7 sędziów SN – zasadę prawną - z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56; wyroki SN: z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20; z 21 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; postanowienie SN z 21 grudnia 2023 r., I CSK 6102/22 i powołane tam orzecznictwo). Przedstawione przez skarżącego wywody wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie dają także podstaw do uznania, że przyjęta dotychczas linia orzecnicza powinna ulec zmianie.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3, art. 99 k.p.c. w związku z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[a!]

